

ELSŐ RÉSZ.

Keresztelések.

[A *Kereszttség*, mint a keresztény anyaszentegyházba beavatási szertartás lényege, unitárius hitelvek szerint abban áll, hogy a keresztelő lelkész a keresztanya által annak végrehajtása alatt karjára vett csecsemő fejére kegyes hivek által e célra készített kehelyből tiszta természetes vizet öntvén, e szókat mondja: «*Én tégedet N. megkeresztellek Atyának, Fiunak, Szent Léleknek nevében*». E szertartást természeténél és a célnál fogva az unitárius egyház megalapulása óta meghatározott ünnepélyességgel szokás összekötni, mi által a tény felsőbb kenetet és keresztény egyházi jelleget nyer, külső alakja a vallásos hitélet meghatározó buzgósági nyilatkozatává válik.

Ez alapelv szerint egyházunkban a keresztelés ténye így megy végbe. A keresztelő lelkész komolyan s ihletetten néhány mondatból álló előimát, azután az érdekeltek helyzetéhez és a körülményekhez alkalmazott rövid egyházszonoklati beszédet tart, utána imát mond s azt a «*Miatyánk*»-kal végzi. Ekkor a szülőket a megkeresztelendőnek neve iránt megkérdezvén, a keresztelést a fennebbi módon végrehajtja, az egész szertartást a *Megáldást* magába foglaló néhány mondatnyi beszéddel zárván be.

A keresztelésnek nem hitelvileg vagy kanonszerűen, de az egyház régi szokása és a hagyomány által meghatározott helye a hitfelekezeti templom, a lelkészi lak, vagy a szülői ház, s a körülmények szerint mindhárom helyen jogérvényesen végrehajtható.

A keresztelés ideje és a csecsemő időkorá sincs valamely naphoz, ennek e vagy ama részéhez vagy bizonyos életévhez kötve; azonban az egyház közszokása s a hagyományok szerint a születést követő napokban és első hetekben történik meg, a mi a szülők, kedves rokonok vagy keresztszülők távolléte vagy más fontos akadályok s kegyeleti tekintetek eseteiben — ha a csecsemő egészségi állapota mást nem tesz ajánlatossá — hónapokra is elhaladhat. Az egyház a szülők szabadságát ebben nem korlátozza. Súlyosan beteg gyermek keresztelésénél, sürgősségi tekintetből, a keresztelés a beszédet és imát megelőzheti. Az egyház hagyományos közszelleme óvja a hiveket attól, hogy kisdedeik keresztéletlenül haljanak meg; de azt sem hitelvi kérdésnek nem tekinti, sem a netalán meg nem tarthatás következtében a csecsemő üdve iránt észszerűleg nem indokolható aggodalmakat a szülőkben nem támaszt.

Ezek szerint a keresztelés az unitáriusok értelme szerint az evangeliumon alapuló, Jézus által szerzett vallásos cselekvény, mely szentséggé — *Sacramentum* — az alapító keresztény erkölcstana s példája szerinti életre való önlekötelezés, az isteni kegyelem, jóságos cselekedetek és ama tanok szerinti kegyes élet által lesz.]

A) Általánosak.

I.

Egyedül való, igaz Isten! szerető Atyánk! A te nevedben kezdünk ez ünnepélyes szertartáshoz e pillanatban, midőn teremő erődnek egy új bizonyága áll előttünk az újszülött kis ártatlanban. Neked akarjuk őt felajánlani, a te tiszteletedre kötelezni el, hogy legyen méltó ama társasághoz, melyet Jézus, a te szent Fiad alapított e földön a keresztény anayaszentegyházban. Jövel egyedül igaz Isten! szerető Atyánk segítségünkre! Amen.

A keresztelés vallásos szertartása, Keresztény Atyámfiai! melyet ez újszülött kisdeden Isten nevében végbe akarunk vinni, egyike a legrégebbeknek s leggyakorlatiabbaknak; régi, mert a

szent irások szerint már ker. János, a Messiás lángoló buzgalma hiva és előhírnöke megkeresztelte követőit, sőt Jézust magát is világ-váltsági működésének megkezdése előtt a Jordán vizében, a mikor e prófétai szózat hallatszott égből: *«Ez az én szerelmes Fiam, kiből én megengeszteltetem.»* E szertartást a ceremóniákra súlyt nem fektető Jézus nem hogy eltörölte volna, de a mint az evangéliumokban írva van, gyakorlását tanítványainak egyenesen meghagyta: *«Elmenvén, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket Atyának, Fiúnak és Szent Léleknek nevében»*; mely igékre alapítja az egész keresztény egyház e szent cselekvényt, s azt bár a formában különbözően, de lényegileg közel kétezer év óta egyezően hű emlékezetben és szokásban tartja.

E szertartás gyakorlatias is; mert alkalmul szolgál komoly gondolatok és jó elhatározások ébresztésére, melyekre oly nagy szüksége van az embernek, ha igazolni akarja, hogy felsőbb foku tehetségeknél s magas rendeltetésénél fogva csakugyan felette áll más állatoknak s ideiglenes földi honában töltött zarándok-életét egykor egy dicsőbb létben örökkévalósággal fogja felcserélni. Innen van, hogy az első keresztény századokban ker. János és az apostolok, valamint a reformáció korában is némely felekezetek, csak felnőtt és nagykoru embereket kereszteltek meg, kik e szertartás jelentőségét fel tudták fogni, az avval járó kötelességeket megértették s erkölcsileg elkötelezték magukat arra, hogy a velök közölt szent tanítások szerinti kegyes és istenes életet élnek. E boldog korban Atyámfiai! a ker. egyházzól valóban el lehetett mondani, hogy az szenteknek egyessége volt, midőn minden ember, ki Krisztus nevét ajkára vette s az ő általa alapított keresztény társaságnak részesévé lett, igyekezett egyszersmind az ő szellemét is elsajátítani s az apostol kívánsága szerint: *«ő benne és példája szerint élni»*.

A társadalmakat tekintve, a keresztényi magasb elhivatás tudata, az egyént illetőleg a kebel szent vágyakodása, nemkülönben a keresztények számának növekedése s a nem-keresztényekkel való állandó küzdelme indította idővel a keresztényeket arra, hogy a kereszteléssel ne várják be az értelmi teljes kifejlődés korát, hanem már a csecsemőket igyekezzenek elkötelezni Krisztus anyaszent-egyházának, t. i. az ő magasztos erkölcsi tanainak, mi által annak gyakorlati jelentősége lényeges változáson ment át s a keresztelési

oktatás ez után nem annyiban a kiskorú megkeresztelendőt, mint a kereszteltető szülőket, keresztszülőket és rokonokat illethette, mint tényleg ma is illeti.

Igen, kedves szülők! kik ez ártatlant megkereszteltetni óhajtjátok, ti bennetek kell fölébredni azon komoly gondolatoknak és nemes elhatározásoknak, melyeket hajdan a keresztviz alatt álló nagykorú gondolt és magában elvégzett. Tőletek függ, hogy ifjú lelkét Jézus, a nagy és dicső mintakép szerint idomítsátok, ti vagytok felelősök az ő keresztényi életeért. Oh érzitek-e igazán és eléggé e felelősséget? Készek vagytok-e rá, hogy e kisedet úgy neveljétek föl, hogy benne mint most ártatlanban, úgy később is, midőn Isten oltalma alatt nagygyá és önakarátuvá lesz, örömetek legyen? Készek vagytok-e szívébe csepegtetni mindazon erkölcsi elveket, melyeket Jézus Krisztus hirdetett, mikért szenvedett s a miket vérével is megpecsételt, hogy benne egykor családotoknak és a társadalomnak öröme és nyeresége legyen, hogy ő az anyaszentegyháznak ékességévé váljék? E kérdésekre már most adjatok megnyugtató feleletet, ha akarjátok, hogy e szertartás a karjaitok közt levő kisedre nézve üdvadó legyen, ha akarjátok, hogy ez ne legyen csak üres czeremonia, a mi által megigazulni nem lehet.

A szülők hiv kötelességteljesítésének legyetek ti is gyámolai, keresztszülők! kik e kised sorsa által erkölcsileg szintén érdekelve vagytok; nyujtsatok segédkezet nekik keresztényi tisztök teljesítésében, sőt mindnyájan, kik itt vagyunk, tekintsük úgy e napot, mint a melyen kötelességeink száma egygyel szaporodott, annak teljesítésére magunkat határozzuk el s abban legyünk állhatatosok. Emeljük fel tehát mindnyájan a kised megkeresztelendőért szívünket az Istenhez — imádkozzunk:

Isten! teremtés és lét örök Ura! lelkünk örömevel mutatjuk be neked e kisedet, mint a te erőd alkotását. Te adtad az édes atya és anya szeretetének e kedves zálogát. Kegyelmed volt a szülő édes anyával válságos küzködése közben. Legyen hála, dicséret és dicsőség neked érte! Ez az, a mivel mi neked e pillanatban áldozni kívánunk.

Egyszersmind kérünk, vedd atyai gondod alá továbbra is e kisedet. Adj neki hosszú életet és életszerencsét. Légy oltalma, támasza és vezére az élet egymást átmetsző utain. Legyen szive a nemes érzések kiapadhatatlan forrása. Gyujtsd meg elméjének világát, hogy szép gondolatok származzanak belőle a haza és emberiség javára s a te dicsőségére. Tedd erőssé akaratban, termékenynyé életét jó tettekben. Vezérelj őt igazságban, segítsd élni ártatlanságban, hogy méltó tagja legyen az

anyaszentegyháznak, hű követője szent Fiadnak, kinek nevében kérünk hallgass meg minket. Mi Atyánk stb.

[Mily nevet kívánnak a szülők a kisednek adadni? Kijelentvén ezek akaratjukat: a tiszta viznek fejére öntése közben a lelkész e szókat mondja: «*Én tégedet N. megkeresztellek Atyának, Fiunak, Szent Léleknek nevében.*»]

Az Isten, ki életedet adta, tartson meg téged, ártatlan kised! a szülőknek, az anyaszentegyháznak és hazának; nevedelj testben, lélekben, Isten és emberek előtt való kedvességben. Amen.

II.

Teremtő Isten! ki porból alkotva testünket, lelkünk által isteni lényedhez fűztél s szent Fiad által elhivtál ama mennyei polgárságra, mely itt e földön a szentben és igazban, túl a siron az örök életben áll: fogadd ez ártatlant is országod fiai, keresztény anyaszentegyházad polgárai közé. Amen.

«*Teremtsünk embert a mi képünkre és a mi hasonlatosságunkra.*» E szókbán adják értésünkre keresztény Atyámfiai! az ó-szövetségi irások a magasztos czélt, melyre az ember Istentől teremtvé van, ki épen a mily tehetetlen és jelentőség nélküli míg bölcsőjében ringatják, oly nagygyá és nemessé növekedhetik az élet iskolájában, sőt mint az irás mondja: «*Istenhez hasonlónak, az ő képmásává válhat*». Innen kimagyarázható az öröm, melyet a gyermekek születésén érzünk. Avagy mi ok volna különben óhajtani egy magával jótehetetlen lényt, ki születése perczében inkább lehet aggály és száanalom tárgya? egy darab hus, melynek nincs öntudata, melyet nem érdekel az anyai csók s az apai ölelés; egy lény, mely csak sirni képes, melynek mosolya csak ösztönszerű, melynek megjelenése álmokképhez hasonló, mely lelkünk káprázatai közt megjelenik és az éjsötétben ismét eltűnik a nélkül, hogy mivoltát érthetnők? Mi ok volna létét óhajtani, ha nem tudnók, hogy e gyámoltalan kis teremtés nem sokára figyelmezni és érezni, gondolkodni és okoskodni, szeretni és kedves lenni, tenni és alkotni fog s jelét adja annak, hogy többre van hivatva, mint e földnek bármely más teremtménye? Igen, mint a föld, mely barázdái alatt a buza áldott magvát rejti, mely a tavasz elevenítő napsugarainak hatása alatt kihajts hullámozó kalásztengerrel borítja el a mezőket: ugy e kised

is nemes érzelmek, felséges tehetségek csiráit hordja keblében, melyek egykor szép és nagy tettek gyümölcseit termik szülők és rokonok, haza és egyház, tán az egész emberiség számára.

Azonban minél nagyobbak és felségesebbek az ember erői és tehetségei: annál nagyobb védelmet és ápolást, annál gondosabb fejlesztést és irányzást kívánnak, különben elmecsevészik, az égre törő nemes csira a lélekből kihalsz az Isten képére teremtett ember az oktalan állatig sülyed alá. A mily nagy és nemes az ember, ki rendeltetését betölti: ép oly szájalomra méltó, a ki annak meg nem felel, ha erői és tehetségei parlagon hagyatnak vagy oly irányt vesznek, a melynél fogva élete magára nézve szégyenné, övéinek átokteljessé válik. S ha a Zsoltárok írója joggal mondá, hogy *«az asszony méhének gyümölcse jutalom»*, bizony igazolt a példabeszédek bölcsének ama szava is: *«Búsulására van az ő atyjának a bolond fia és az ő szülőjének keserüségére»*.

A midőn azért e kisdéd születésén örömmel telik el szivetek, keresztény Atyámfiak! ne felejtkezzetek meg az iránta tartozó kötelességekről. Örködjetek hiven az ő testi nevedése felett, mert az ép test egyike az élet legfőbb javainak; ez tesz alkalmasokká főként a munkára; pedig a ki munkálkodni tud, nem könnyen lehet szerencsétlen. Örködjetek lelki nevedése felett, hogy az rátok nézve öröm, a társaságra hasznos, Istennek tetsző legyen. Csepegtesseitek korán szivébe az Urnak félelmét, mely a bölcseségnek kezdete. Szoktassátok őt igazságra, mert az igaz emberekből szokta Isten választani népe elé a profétákat. Tanítsátok meg arra, hogy szeretettel csüggjön mindenben, a mi szép, jó és igaz, s legfőbb gyönyörüségének az erényt tartsa; szóval: fejlesztésétek a keblében levő erőket és tehetségeket úgy, hogy azok által rendeltetésének megfelelhessen s teljesüljön rá vonatkozva is az elől említett szózat, hogy ő is Isten képére és hasonlatosságára teremtett emberré váljék!

Im e gondolatoktól áthatva, ily szives figyelmeztetéssel s jóakaró szavaim meghallgatása iránti legszebb remények közt avatom be ez ártatlan kisdédet a kereszttség által Krisztus anyaszentegyházának tagjai közé s hogy az ő életéhez kötött reményeink annál alaposabbak legyenek, jertek ajánljuk őt be egyszersmind Istennek, buzgón imádkozva hozzá e szerint:

Nagy Isten! a te hatalmadnak ragyogó tüköre a mindenség, mely az időnek teljességében akaratod által jött létre, vagy a mint a szent

könyv irói költői felmagasztaltságukban írják: egyetlen *«legyen»* szavadra állott elé. Az ég myriad csillagai, melyek örök törvények szerint futják magas pályájukat s a porszem, melyet a szél ide-tova kerget a levegőben, egyaránt neked köszönik létöket. Te teremtetted az embert is, kit értelemmel és méltósággal ruháztál fel s csak kevéssel tettél alábbvalóvá az angyaloknál, kik trónod szent zsámolya körül neked szolgálnak s mennyei énekekkel dicsőítnek.

Megismerjük, oh Isten, hogy ez ártatlan kiseded élete is a te kezed műve. Te hivtad elő a földre, hogy létével hatalmad nagyságát dicsőítse, s kifejtetvén benne azon erők és tehetségek, melyeket kebelébe rejtettél, általa is nagy céljaid valósuljanak, azon célok, miket e földön ránk, a te képedet viselő emberekre bízál.

Kérünk jóságnak Istene! vedd oltalmad alá e csecsemőt. Áld meg őt testi erővel és egészséggel, de áld meg a lélek amaz épségével és szeretetével, a szív azon tisztaságával, melyről az igaz keresztény megismerzik. Legyen szövétneke az életen át Krisztus, kinek tudományában kívánjuk őt felnevelni. Vezesd az ő lábait az igazságnak és erénynek ösvényein, nem engedve, hogy azokról eltévelyedjék. Válaszd el őt azok közé, a kik rád méltók s a kiket te isteni szeretetedben részesítesz. Cselekedd, hogy az öröm, melylyel bölcsőjét körülálljuk, ne változzék búra, hogy a szülőknak és rokonoknak, a hazának és egyháznak, a polgári társaságnak és az emberiségnek benne nyeresége legyen. Hallgass meg minket annak nevében, a ki minket imádkozni tanított: Mi Atyánk stb.

(Keresztelési tény mint fennebb).

Az Isten áldása, szülőid éber figyelme s a mi jó kívánatink kísérjenek téged, ártatlan kiseded! az élet útain. Legyen földi pályafutásod vidám, lábaidat ne sebezze tövis, szivedet ne emészsze bú, érjen sok öröm és kevés bánat. Lássék meg benned egy boldog halandó földi képe. Amen.

III.

Mindenható Isten! ki egyedül vagy örök és meg nem változó, kinél van a segély, melynek forrása soha ki nem apad! Segedelmedért könyörgünk, midőn ez ártatlan kisededet a keresztény anyaszentegyházba beavatni készülünk. Oh jöjj segítségünkre, mindenható Istenünk! Amen.

Légy üdvözölve, kiseded ártatlan, új sarja az élet fájának, születő tagja az emberiségnek! Légy üdvözölve általam különösen, ki téged a legelső keresztényi jogban, a keresztségben részesítlek.

A mindenható Isten akaratjából látták meg szemeid a napot, e világra születted szülőid örömeire, kik felhoztak téged, hogy mutassanak be az Urnak színe előtt, az ő segedelmét, oltalmát és

áldását kérvén életpályádra. Tégedet édes kinnal várt és szült anyád; szeretetteljes karjai között gyermeki életed olyan, mint egy szép hajnal; de melyről előre meg nem mondhatjuk: vajjon derült nap fog-e utána következni vagy borús zivatar?

Istentől jó minden áldás és minden jó, s mi az ő jóságában bizva, reméljük, hogy derék és hasznos tagja leszel a társaságnak, ki magadnak épen az által nyugodt öntudatot és boldog meglege-
dést, szülőidnek örömet és tisztességet fogsz szerezni.

De Isten áldására csak saját munkásságunk és nemes törekvéseink által érdemesithetjük magunkat. Közmondás, hogy kiki kovácsa a maga szerencséjének. S ha majd eléred azt a kort, melyben önállólag fogsz gondolkodni és cselekedni, saját magadnak kellend munkásság és lelki erő, szilárd akarat és Istenben való hit által kiküzdened helyedet a jó hazafiak és Isten előtt kedves emberek sorában.

Ez öntudattal nem biró kisdedhez szólok, de ti vegyétek szivetekre kérő szavaimat boldog szülők, Keresztény Atyámfiai! kiket Isten általa megörvendeztetett. A ti kötelességtek az ő lépései felett örködni, őt jól nevelni, az erény és jó ösvényén vezetni. Gondoljatok nagy felelősségtekre, mely e rátok bizott életért szive-
tekre s vállaitokra háramlik. Jövő boldogságára az első lépést megtettétek, Krisztus országa polgárai közé kívánva avattatni őt. De itt ne álljatok meg. Neveljétek őt fel egészen e szent társaságban, hogy annak érdemes tagja s a keresztényi szép nevezetre igazán méltó legyen.

A keresztség tényével mintegy előre azon magas elveknek szentelitek őt, melyekért hitünk fejedelme, az Ur Jézus élt, szenvedett és meghalt. Részesítsétek őt azon lelki kincsben, melyet ő a tanítványok által az emberiség közbirtokává akart tenni, midőn azt mondá nekik: *«Elmenvén, tanítsatok minden népeket»* a kisdedeket pedig kijelölten híván magához: *«Engedjétek a kisdedeket, hogy jöjjenek én hozzám és el ne tiltsátok őket tőlem, mert ilyeneké a menyeknek országa.»* Engedjük hát Atyámfiai! mi is e kisdedet a nagy mesterhez menni, de elébb érette imádkozzunk, ezeket mondván:

Jó Isten! életnek adója és megtartója! Bizalommal s remények közt fordulunk feléd, midőn anyaszentegyházunk ez új tagját bemutatjuk neked.

Atyánk! bővölködjék a te kegyelmed e kisdeden. Terjeszd ki védő karodat felette. Vezérelj biztosan az élet bizonytalan útain s részesítsd őt áldásaidban.

Adj neki erős értelmet, szépre és jóra fogékony szívet, hogy bármilyen állásba jutand, neked és az igazságnak éljen, a helyes utról el ne tántorodjék, honát s a közügyeket hiven szolgálja, hitsorsosai és ember-társai iránt keresztényi szeretettel viseltessék.

Oltalmazd őt, ha kísértetek közé jut s felfuvalkodástól védj, ha boldog leszen. Fogadd azok sorába, kiket az emberek szeretnek s kiknek nevök fel van írva te nálad.

Cselekedje irgalmasságod, hogy szülőinek öröme nőhessen fel, s legyen a hazának, egyháznak és emberiségnek méltó tagja. A Jézus nevében kérünk: Mi Atyánk stb.

(Keresztelés mint fennebb.)

És most maradj, kisded Keresztény Atyámfia! az isteni oltalom és szülői szeretet kettős védpaizsa alatt! Öröködjék feletted az Urnak vigyázó szeme s a szülői szeretet ápoló gondossága soha meg ne fogyatkozzék te rajtad. Amen.

IV.

A mi segedelmünk legyen az egy Istentől, ki szent Fia, az Ur Jézus által elhívott minket az ő lelki országának szolgálatára. Amen.

«*Elmenvén, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket Atyának, Fiának, Szent Léleknek nevében*». E szavak Keresztény Atyámfiai! melyeket az evangelium-író mint az Ur Jézus által mondottakat ad elénk, nemcsak a keresztelési szertartás eredetével ismertetnek meg, hanem kifejezik a célt is, melyre az alapított, a mi erkölcsi önelkötelezés arra, hogy a ki megkeresztelkedik, hív lesz ama tudományhoz, melyet Istentől, az ő Atyjától és a mi Atyánktól vett és az ő akaratjából hirdetett ki a Fiu, azaz, a Jézus Krisztus, a Szent Lélek pedig, e tudomány szerint az a mennyei erő, melynek ihletése által az ember nagy céljait létesíti s a kereszténységnek életet, elterjedést és megszilárdulást adott.

Igen, mert minden jó a jóság örök kútfejének, Istennek akaratjából lesz; Jézus is Istentől nyerte ama tudományt, mely őt az emberiség legnagyobb jóltevőjévé, megváltójává tette; a midőn tehát a keresztelésnél Jézusra hivatkozunk, Istent magát dicsőítjük, a kinek kezében Jézus az emberiség tökélyesbitése eszköze

volt s nem felejtkezünk meg a Szent Lélekről, azon mennyei erőről, melynek ihletése a Jézus halála után árván maradt tanítványokat megerősítette arra, hogy a nagy szenvedő erkölcstudományát, melyért ő életét áldozta fel, világszerte elterjeszszék, megalapítván a keresztény anyaszentegyházat, melynek terebélyes ágai mint szent sátor alatt az emberiség milliói keressék az üdvégi nyugalmát, boldogságukat, bizton haladván a föld sötéte és tévösvényei között mennyei rendeltetésök nagy czélja felé.

Vajha e kisdéd is, ha majd felnövekedik, hive lenne e tudománynak! Vajha az ő hite és Istenben való bizodalma soha ne ingadoznék s mint erős kösziklára, arra alapitná jó s balszerencséje napjaiban boldogságát! Vajha ellenállhatlanul követné ama nagy és dicső elveket, melyek az evangeliumot s ebben főként az Ur Jézus tanításait az idők minden változásai mellett maradandóvá, örökérvényüvé tették s a melynek összesége e két főtételbe foglalható: *«Szeressed Istent! Szeressed felebarátodat!»* Vajha része lenne neki is a Szent Lélek mennyei erejében, mely őt jóra serkentse s szép és hasznos dolgok végbevitele végett lelkébe nemes bátorságot öntsön. Egy szóval mindent kifejezve: vajha e kisdéd is egykor igazán kereszténynyé lenne, keresztény a szó ama jobb értelmében, mely az igazságérző és hiv polgárt, a munkás és áldozatkész hazafit, a valódi embert fejezi ki és egyesíti magában.

E gondolatnál Atyámfiai! a szülői kötelességek beláthatlan mezeje tárul fel lelkem előtt; mert hogy e csecsemő azzá legyen, a mivé lennie kell s mi lenni óhajtjuk, az leginkább a szülőktől függ, Isten után az ő kezökbe van letéve annak jövő sorsa, kifejlődése vagy elhanyagoltatása; testi életök mellett az erkölcsit is, erényeikkel vétkeiket is legtöbbnyire a szülőktől öröklök a magzatok. Ők fejlesztik ki a szokás, elvek és önpéldaadásuk által bennök a lélek természeti tehetségeit; ők teszik fogékonnyá gyermekeik keblét jó és rossz, szép és rút, nemes és nemtelen iránt. *«Alma nem esik messze fájától»* — e példabeszéd igazsága legtöbb esetben illik a szülőkre és gyermekeikre. Ezért int a szent hajdankor írója: *«Tanítsd meg a gyermeket az ő útainak módja szerint s még mikor megvénheszik is, nem távozik el attól.»*

Ez elveket és igazságokat tartva szem előtt, e kisdédnek a keresztségben részesítése im e komoly perczében mit tehetnék

tisztemhez illőbbet s rátok nézve, kedves szülők! hasznosabbat, mintha szivetek magzatát kétszeresen szivetekre kötöm, szülői és keresztszülői szerető gondjaitokba ajánlom. Járjatok előtte mindnyájan jó példával. Szoktassátok őt korán az igazsághoz, munkához és isteni félelemhez. Ne nézzétek el hibáit, ha szinte oly kicsinyeknek és jelentékteleneknek tünnének is fel azok; mert a gyermek játécai vajmi gyakran lettek az öregnek hibáivá és vétkeivé! Tartsátok szüntelen elmétekben, hogy örömetek és boldogságtok, melylyel e kisdedet karjaitokon tartjátok, csak úgy lesz állandó, ha benne majd mint emberben is méltó okotok lesz gyönyörködni, ha ő méltó vitéze lesz a Krisztus anyaszentegyházának, kinek lobogója alá a keresztség által ezennel beavatjuk. Ezt azonban teljesítsük keresztényekhez illő imával, így esedezvén:

Isten! Lételnek és enyészetnek Ura! Légy áldva tőlünk e kisded életeért s szülőinek ez által nyújtott boldogító örömekért! Ez ifju étellel hatalmadról tettél újabb tanubizonyságot, szent Fiad tudományában pedig lelke üdvéről gondoskodtál.

Im e tudománynak kívánjuk mi e kisdedet szentelni. Uram! adj neki, ha jóvoltodból fölnevekszik, benned való hitet és bizodalmat, hogy ismerjen téged szerető, gondviselő Atyjának s ez tartsa és védje meg őt eltántorodástól és csüggedéstől jó és rossz napjaiban. Tedd őt hű követőjévé az Ur Jézus tudományának, hogy legfőbb örömét a szeréinti életben s a te akaratod teljesítésében találja. Ihlesd Szent Lelked által, hogy ne ragaszkodjék tulságosan a földhöz és e világ javaihoz, hanem keresse a te országodat, az erény és igazság országát s a szenvedélyek viharai között vezesse biztos kézzel Jézus magasztos erkölcstana, az élet elsötétülő pillanataiban lelke találja fel és kövesse az abból kiragyogó égi fényt!

Atyánk! adj a szülőknek, adj a rokonoknak és barátoknak, adj mindnyájunknak örömet e kisdedben. Amen.

(Keresztelés mint fennebb.)

Az Isten áldása legyen rajtad, ártatlan kisded! Legyen erős hited az egy Istenben; ragaszkodj az ő szent Fiának tudományához és bővölködj amaz égi erőben, a Szent Lélekben, mely minden jóra megsegít és minden igazságra elvezérel. Amen.

B) Különös alkalmiak.

(Változtatással máskor is használhatók.)

I.

Első gyermek keresztelésére.

Szeretnek Istene! ki meghallgattad kérésünket, midőn ezen nevedben nem rég kötött házassági szövetségre áldásodért könyörögtünk: Téged hívunk segítségül most is, midőn ama viszony által boldogított két szív szerelmének első zálogát neked bemutatjuk. Oh vedd oly kedvesen ez áldozatot, mint leborulva, hálával köszönik meg neked ezen mi atyánkfiai kis gyermeköket, a te nagy kegyelmed drága ajándékát, melylyel őket és barátaikat megörvendeztetted. Amen.

Életviszonyunk bonyolult szövédéke, Keresztény Atyámfiai! sziveinkbe száz meg száz különböző érzésnek állandó forrása; azonban alig van ezek közt meghatóbb, nemesebb és felemelőbb a szülői érzésnél. És ha egy boldog házassági szövetséget a földi paradicsom kertébe vezető útnak méltán tekinthetünk: bizony ez az út csak akkor lesz igazán gyönyörűségessé és boldogítóvá, mikor a férj és feleség apa és anya lesz. Gyermekhang nélkül Keresztény Atyámfiai! nem tökéletes a házas élet öszhangja s azt a kimagyarázhatatlan örömet, melyet a szülőkből a bölcső ringása okoz, más örömmel összehasonlítani, annál kevésbé kipótolni egyáltalában nem lehet. «*Hála neked oh Isten! — így imádkozik titkon szívében minden apa és anya — van már gyermekünk, ki szövetségünknek örökös megpecsételője, nevünknek fentartója, életünk munkássági terének jelző oszlopa leendő, kinek szeméből s mosolygó arcjáról az öröklét reménye int felénk.*» Oh e gondolat bűbájos szint kölcsönöz az életnek; megkettőzteti a munkakedvet, erőt ad rögös földi pályánk ezer meg ezer akadályainak legyőzésére; tenni, küzdeni és szeretni tanít; szóval: megtermékenyíti az életet s még a halálban is feltámadás és örök lét előjelét mutatja.

Legyetek hát üdvözölve, kedves szülők! kik ez ártatlan csecsemőben, házassági frigyetek első szülöttében, bizonyára Istennek legnagyobb áldását vettétek. Képzelem, mint dobogott szívetek, midőn először öleltétek kebletekhez azt, kinek Isten után ti adta-

tok életet, kiről elmondhatjátok az irás szavait: «*ez az én csontomból való csont, az én testemből való test*». Képzelem, mily forró szavakban szállt fel a hála szent imája ajkaitokról, midőn annyi aggály és tünődés, annyi fájdalom és félelem után, melyek a szülői örömet meg szokták előzni — miként óhajtottátok — egy ép és egészséges gyermekkel népesedett meg hajlékotok s annak néma csöndét kis angyalotok sirása és nevetése zavarta meg. Oh mert csudálatos az emberi sorsot intéző isteni bölcsesség, hogy legszebb és legjogosabb reményeinknek sem adott mindentől megvédett alapot, hogy az öröm rózsáit a szenvedések tövisei közé rejtette, tán azért, hogy soha se feledkezzünk meg: mily gyengék vagyunk isteni erő és segély nélkül; vagy tán azért, hogy ez által is értésünkre adja: mily megbecsülhetetlen kincs egy gyermek. Elég, hogy ti ez idő szerint már tul vagytok az aggodalmakon, ti már apa és anya lettetek s ez égi ajándék, ez öröm, ez áldás megérdemli, hogy nektek hozzá szívből szerencsét kívánjunk.

Hogyan s ti már csakugyan menttek volnátok a szülői nevezettel járó aggodalmaktól? Igen, a multa, de nem a jövőre nézve is. Hisz ki tudná megmondani, minő sors várakozik ez ártatlanra? Ki tudná megmondani, hányszor fogtok megdöbbenni s hányszor fog megzavarodni szülői örömetek csak addig is, mig e kiseded bölcsőjéből kikerül s túléli a csecsemői tehetetlenség korát, melyben mégis legtöbb veszélynek van kitéve, a nélkül, hogy ő maga képes volna azok közül csak egyet is elhárítani vagy azokkal megküzdni? Valóban, ha az embert más állatokkal hasonlítjuk össze, első tekintetre feltűnik, hogy a földnek legnemesebb teremtménye a legtehetetlenebb és legszánandóbb állapotban születik, s ki egykor talán világokat fog meghódítani vagy milliókat boldogítani, kit az emberek majd egy Hunyadi vagy Juránicsné, egy Széchenyi és Petőfi vagy egy Zrinyi Ilonaként fognak dicsőíteni, a bölcsőben szánandóbb azon féregnél, mely tojásából kikelve azonnal eledelét keresni indul el.

Igen, az élet kezdete egy teremtménynél sincs annyi gyöngeséggel összekötve, mint az embernél; de én ebben is az isteni bölcseségre ismerek s itt találom fel a legelső szülői kötelességek forrását: a védelmet és dajkálást, azt a kisedért való örökös tünődést és szeretetteljes ápolgatást, melyre egyedül az ember alkalmas. Ki látott valaha anyát karjai között tartott csecsemővel

megilletődés nélkül? A ki megfigyelte, mily édesdeden rengeti és takargatja az kisdédét, mily gondosan védi még a szellő lebbenésétől is, nehogy a még gyengének valami megártson; a ki tapasztalta, mennyi örömet okoz annak ugy mosolya mint sirása: oh az bizonyára nem fog sem kételkedni, sem gáncsoskodni Isten bölcsességében, mely az embert ily tehetetlen állapotban hozza a világra; hiszen a nélkül a szülői hajlék legfőbb ékességétől, az édes anya a legkedvesebb időtöltéstől lenne megfosztva, ki természetből vett szent hivatását teljesíti akkor, mikor kisdede bölcsője mellett áll, azt ringatja, emlőjével táplálja, betegségében viraszt fölötte, mosolyában gyönyört lel, a szeretet titkos érzelmei által beszél vele s érette imádkozik.

És teszszük ezt annál szivesebben, mert az idő, ha lassan is, de eltelik; a csecsemő, ha Isten életének kedvez, mielőtt észrevennők, kinő a pólakötőkből s a gyenge gyermek évek múlva már a család reményteljes tagjává lesz, testi és lelki fejlődésével napról napra újabb örömeiben részesítvén a boldog szülőket. Igen, az örömeiben tán nem lesz hiány s számithatunk rá, hogy mindazon öleléseket, melyekben most mi részesítjük kicsinyünket, mindazon forró csókokat, melyekkel most arcának tejben uszó rózsáit meg-elevenítjük, egykor kamatostól visszaadják; csakhogy ezen ölelésekkel és csókokkal akkor igen valószínűleg egy-egy kérdés lesz összekötve, melyet mi nem leszünk képesek megtagadni; mivel a pólakötők helyett tán bársony és selyem ruhák fognak kelleni, melyeket meg kell szereznünk, mivel a bölcsőben szép álmokhoz szokott gyermek örömmel csüng később is az álom tarka képein, melyeket mi is óhajtanánk számára még jó darabig megtartani, hogy minél később érezze az ifjui képzelődések és való élet közötti nagy különbséget, a tapasztalás keserű csalódásait. Tán tisztemben járok el, Ai! ha e gondolatokhoz egy más szülői kötelességet is fűzök: a gondoskodást, az embernek azt a nemes tulajdonságát, mely szerint annak, a kinek életet adott, jövő jóllétét és boldogságát is a lehetőleg biztosítani igyekszik: fut, fárad, nappá teszi az éjet is, csakhogy annál több örömben részesithesse majd gyermekeit s a kenyér — az élet fentartása ezen legfőbb eszköze — megszerzésének gondját neki megkönnyítse.

Ne gondoljátok azonban Keresztény Atyámfiai! mintha én e gondoskodás alatt csak az anyagi kincsek szerzését és azoknak a

gyermek számára biztosítását érteném. Oh nem; mert erősen meg vagyok győződve arról, hogy a földi vagyon magára senkit sem boldogíthat, hogy vannak az életnek szeszélyes pillanatai, melyekben a gazdag Croesus méltán irigyelhetné a szegény Lázár sorsát. Ugyanazért midőn egy csecsemő jövő boldogságát forgatom elmémben, nélkülözhetlennék tartom azt a lélek-nemességet és jellemtisztaságot, melyre az ember csak a jó nevelés által tehet szert, s épen ebben áll már a legmagasztosabb, a legelmulaszthatatlanabb szülői kötelesség, melynek teljesítését megkívánja gyermekünk s a haza és nemzet érdeke, melynek jó honfiakra s mivelts honleányokra oly nagy szüksége van, és megkívánja a keresztény anyaszentegyház, melynek tagjai közé ez ártatlant is beavatni készülünk. De a keresztség általi beavattatás csak külső formáság, minek benső értékét nemes élete által ő lesz majd hivatva megadni s ennek alapja szintén a szülői ház és gondos nevelés.

Ezeket így értvén, üdvözetemhez, melylyel, kedves szülők! a ti családi örömetekben szivből osztozom, azt a forró óhajtást csatolom: vajha a mindenható Isten megsegítne benneteket szülői kötelességeitek lelkiismeretes és foganatos teljesítésében! vajha az az öröm, melylyel e kisdedit most szivetekhez szoritjátok, idővel, mikor benne Isten jóvoltából családi koszorutoknak egy szép virága, a társadalomnak egy nemeskeblű tagja s az anyaszentegyháznak egy buzgó hive kifejlődik — százszor megsokszorozva, annyival boldogítóbb lenne, a mennyivel hosszabb lesz a sora s nagyobb a száma a rá fordítandó gondnak és szülői áldozatoknak!

Mi pedig, kik itt nem annyiban szokásból, mint inkább a szülők örömeiben való szives részvétellel állunk, tekintsük ugy e napot, mint a melyen a mi keresztényi kötelességeink száma is egygyel szaporodott s körünkhöz képest hassunk gyarapítólag a világ ez új polgára (polgárnője) jövőjére. Különösen ti keresztszülők, kiket a szülők után legközelebbbről érdekel e kisdedit sorsa, azt a jóindulatot, szives barátságot és rokonérzelmet, melylyel a szülők iránt viseltettek, terjeszszétek ki, bizonyítsátok be e még magával jótehetetlen, de egykor jó tettekre képesített ártatlan csecsemő irányában is. Így lesz neki megkönnyítve az élet, így válik rá nézve a keresztség földi és égi üdvnek forrásává. Igen; mert nem a szertartás szentel meg minket, hanem mi szenteljük meg azt, ha lélekben megigazulva magunkat folyvást tökéletesítjük;

nem a keresztség idvezit, hanem a jámbor és igaz élet s a jóságos cselekedetek; nem a végbevitt szertartások teszik kereszténynyé a kisdedet, hanem a buzgóság, melylyel élete felett szülők, kereszt-szülők és barátok úgy örködnek, hogy az ő hite erős, erkölcseszeplőtlen, szive tiszta leend s végre az a kegyelem, melyben élete folyamában a jó Isten őt részesíti, kinek is rá kiárasztandó gondviseléseért és szereteteért, jertek könyörögjünk ilyenképpen:

Minden áldásoknak adója, jó Isten! hálatelt kebelled, örömtől repeső szíved keresünk föl téged, hogy kiöntsük előtted keblünk érzelmeit.

Oh légy dicsőítve, légy magasztalva tőlünk e kisdedért, a boldog szülők első szülötteért, kivel az ő házassági szövetségüket feloldhatlanná tetted!

Mily szép reményekkel csüngnek ők ez ártatlanon, mely édes nyugalomával az örömnök pillantnak bölcsőjére! Mintha egy új világ nyilt volna meg számukra, mióta szülőkké lettek!

Atyánk! ne engedd, hogy e boldogságuk megzavarodjék: valósítsd minden e gyermekhez kötött reményeiket. Tartsd meg őt számukra ép erőben és jó egészségben. Neveld testben és neveld lélekben. Örködj felette atyailag s véd meg az élet pályáján minden veszélytől. Tartsd számon szívének dobbanásait, keblének érzelmeit, hogy mindig és mindenütt csak a jóért és erényért hevüljön, a vétket és bűnt elkerülje. Legyen az ő lelke a becsületnek és igazságnak, a vallásosságnak és isteni félelemnek örök tisztaságban égő fáklyája. Vedd őt kegyelmedbe, áldásod nyugodjék meg ő rajta.

De avagy csak egy áldásod van-e neked? Áld meg, kérünk, ez ártatlan csecsemő szülőit is. Adj nekik életet s folyton növekedő földi boldogságot; add segedelmedet, hogy míg földi pályájok muló szerencsését élvezik, az égét, az örökké tartót maguk számára önmaguk elkészithessék.

Légy ez ártatlan kisdeddal, légy jó szülőivel, légy mivelünk mindnyájunkkal a te megáldó és megszentelő kegyelmeddel. Amen.

(Keresztelés mint fenn.)

Áldjon meg tégedet, első bimbója az ifju családfának! a minden áldásoknak Istene. Legyen szép tetteiben gyümölcsöző a te életed. A szülői ház nemes példája s a jóban megerősödött lelked vezessen téged az erény és igazság útján; ne hagyd el azt soha, úgy téged sem hagyd el az Ur. Ugy legyen. Amen.